

Bilaga till biotopskyddsdispens Tiarp

För översiktlig orientering av läget se figur 4. Figur 5 visar ett område där det finns mycket goda möjligheter att förstärka en befintlig, isolerad lokal med större vattensalamander.

Den befintliga lokalen med större vattensalamander hittades genom data från Artportalen samt studier av nyligen genomförda inventeringar (Stenberg & Nyström 2008). GIS-studier och fältbesök har lett till att en långsmal zon mellan skogen och åkermarken identifierats som lämplig att anlägga förstärkande lokaler. Läget är idealiskt då goda övervintringslokaler finns längs hela zonen i skogen norr om åkrarna. Framför allt i östra delen av området är det bra miljöer med äldre skog och kuperad terräng samt relativt gott om död ved och stenblock som salamandrarna utnyttjar för övervintringslokaler (se figur 9).

Det är två olika markägare som äger marken längs med skogskanten (det markerade området i figur 5). Markägaren i väster (med den befintliga salamanderlokalen) uttryckte oro över att nyskapade lokaler för större vattensalamander också skulle bli föremål för biotopskydd, särskilt om det etablerades rödlistade och hotade arter. Han är i nuläget tveksam till att anlägga fler våtmarker i området. Han vill dock gärna ha möjligheten att höra av sig om han ändrar sig.

Den andra markägaren, i östra delen av det markerade området i figur 5, var dock positiv till att anlägga nya salamanderdammar om hon kunde bli av med odlingshinder i form av en NYLA-damm som anlagts i början på 1990-talet. Här finns helt idealiska förutsättningar för salamanderbiotoper (figur 7), med beteshagar invid äldre lövskog samt bra topografi och vattentillgång.

Figur 8 visar betesmarken. Omgivande skog med ypperliga övervintringsmiljöer för större vattensalamander ses i figur 9. En dräneringsledning går genom betesskiftet och gör det möjligt att enkelt skapa olika våtmarker i området. Dammarna bör vara ca en meter djupa drygt, och ska inte torka ut, åtminstone inte förrän på sensommaren i slutet av augusti/september då groddjuren är färdigutvecklade. De ska ligga öppet och med flacka slänter så att vattnet värms upp fort på våren. Lämpliga miljöer för övervintring (äldre lövskog) finns inom 50-100 m från dammarna, och ligger så att groddjur inte behöver korsa vägen. Skogen här består av äldre lövskog med goda förutsättningar till gömställen, med gott om död ved och en blockrik terräng (se bild 9). Här finns således mycket bättre förutsättningar för högkvalitativa salamanderhabitat än vid den befintliga och igenväxta NYLA-dammen som ligger betydligt längre från lämpliga övervintringsmiljöer och där terrängen att passera består av intensivt odlad åkermark samt en väl trafikerad landsväg. NYLA-dammen förslås att läggas igen som kompensationsåtgärd.

I och med att området för de planerade våtmarkerna består av betesmark, ges automatiskt tillfälle till bra skötsel av igenväxningsvegetation. Gott om vegetation i våtmarkerna är positivt för överlevnad och lek hos större vattensalamander, men i

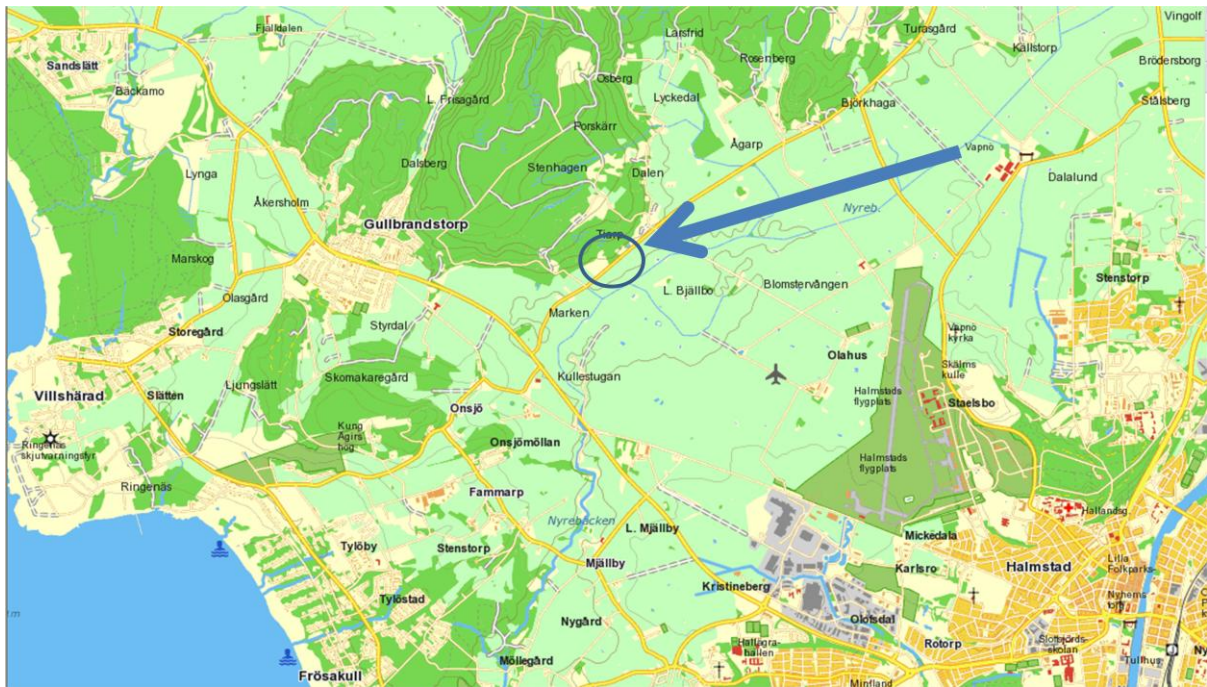
strandzonen måste vedartad vegetation hållas bort eftersom träd och buskar leder till skuggningseffekter och långsammare uppvärmning av vattnet på våren.

NYLA-dammen (se figur 7 och 10) som markägaren vill lägga igen, är en fin illustration över att det praktiska arbetet med naturvårdsåtgärder i odlingslandskapet faktiskt utvecklats efter hand som kunskapen ökar. NYLA (Nya inslag i Landskapsbilden) var ett program som skulle öka variationsrikedomen och minska spannmålsarealen i slättbygderna. NYLA-bidrag gick att söka under en treårsperiod åren 1989-1992. Det var det första statliga stödet för att anlägga våtmarker. De utvärderingar som gjorts av NYLA-våtmarker har redovisat viss biologisk effekt, men värdet har framför allt varit pedagogiskt då anläggningarna öppnat ögonen för markägare och beslutsfattare om möjligheterna att överhuvudtaget anlägga våtmarker (Bendtsen 2002, Jordbruksverket 2003, Länsstyrelsen Skåne 2007).

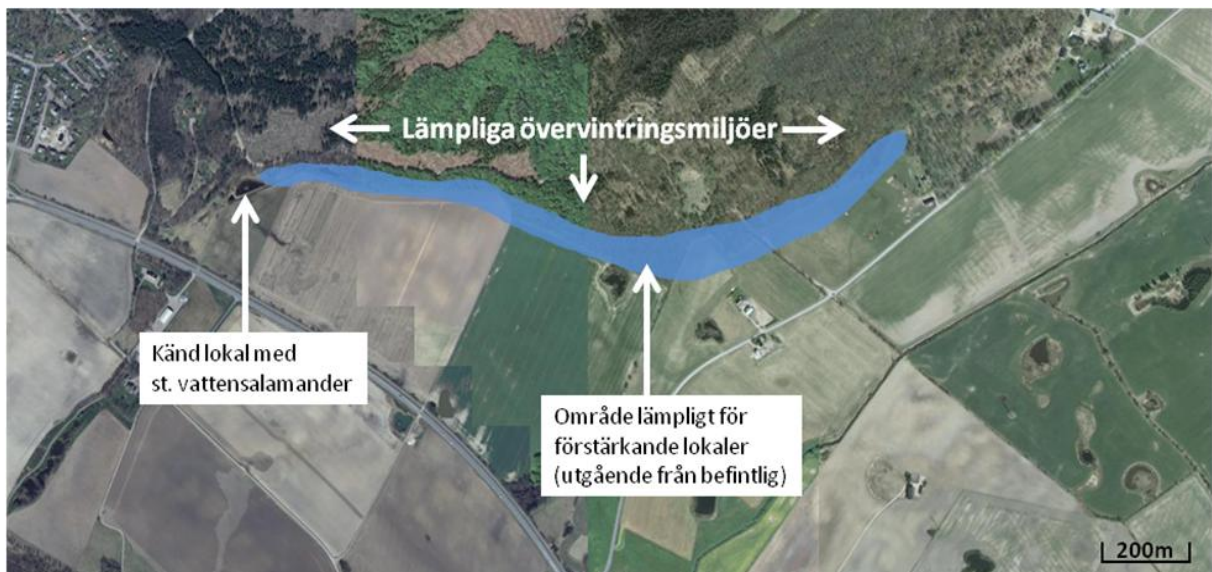
En anläggning som den här NYLA-dammen hade sannolikt inte godkänts idag, med grävmassorna upplagda i en vall runt dammen, mycket branta slänter och en ö (även den med branta slänter) trots dammens lilla storlek. Dammen är också stadd i igenväxning dels med kaveldun i vattnet och dels med al på de upplagda vallarna. Också detta är ett resultat av anläggningsmetoderna som inte har tagit hänsyn till framtida skötselmöjligheter. Givetvis ska man akta sig att förringa lokalen utan närmare biologiska studier, men med den kunskap vi nu har, dels om rödlistade arter och dels om anläggningsteknik så är det uppenbart att den inte är optimalt anlagd för att gynna mångfladen.

Placeringen av dammen är inte heller särskilt bra ur naturvårdssynpunkt. Som ses i figur 11 så ligger den isolerad på ett skifte mellan en kanal och en landsväg. Kanalen är grävd med branta slänter och spridningsmöjligheterna av organismer från NYLA-dammen till det våtmarkskomplex som finns på andra sidan kanalen är sannolikt mycket begränsad. Man kan alltså knappast hävda att NYLA-dammen ingår i detta våtmarkskomplex. Organismer från NYLA-dammen kan inte heller sprida sig på ett enkelt och säkert sätt till övervintringslokalerna i skogen då de då måste korsa dels 150-200 m åkermark och dels landsvägen.

Det finns således mycket som talar för att det hade varit positivt för naturvårderna i området om salamanderdammar kunde anläggas även om kravet från markägarens sida då är att få lägga igen NYLA-dammen.

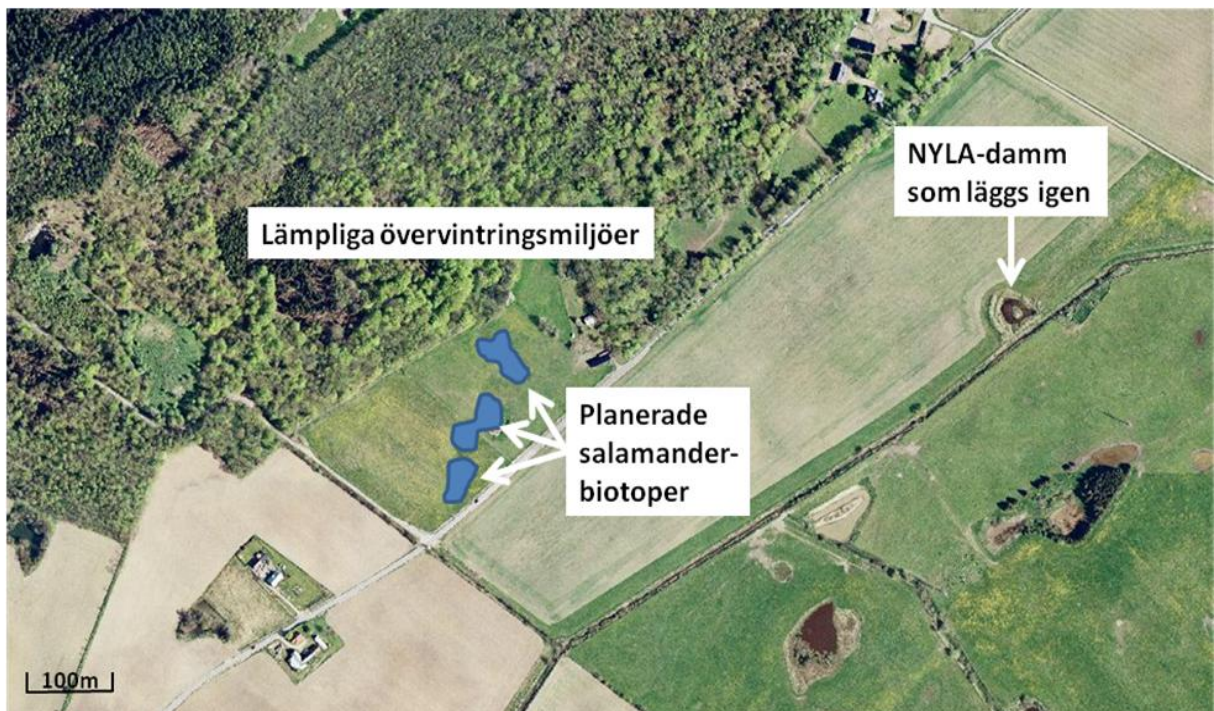
Figur 4. Översiktskarta

läge där en befintlig våtmark hyser större vattensalamander. Våtmarken är dock isolerad och populationen är därmed känslig för störningar. Lämpliga övervintringslokaler finns i skogen invid åkern, och zonen mellan åker och skog är idealisk för förstärkande biotoper. Längst i öster av området finns optimala miljöer med betesmarker omgivna av äldre lövskog (se figur 7 + 9)

Figur 6. En miljö som kan fungera som övervintringslokal för större vattensalamander. **Figur 5.** Ett

Figur 7. Mycket bra läge för salamanderbiotoper i en delvis kuperad betesmark där en dräneringsledning går NO->SV genom skiftet. Här kan med enkla medel flera mindre våtmarker anläggas. I figuren ses också en NYLA-damm som markägaren gärna vill få lägga igen. Se även figur 8.

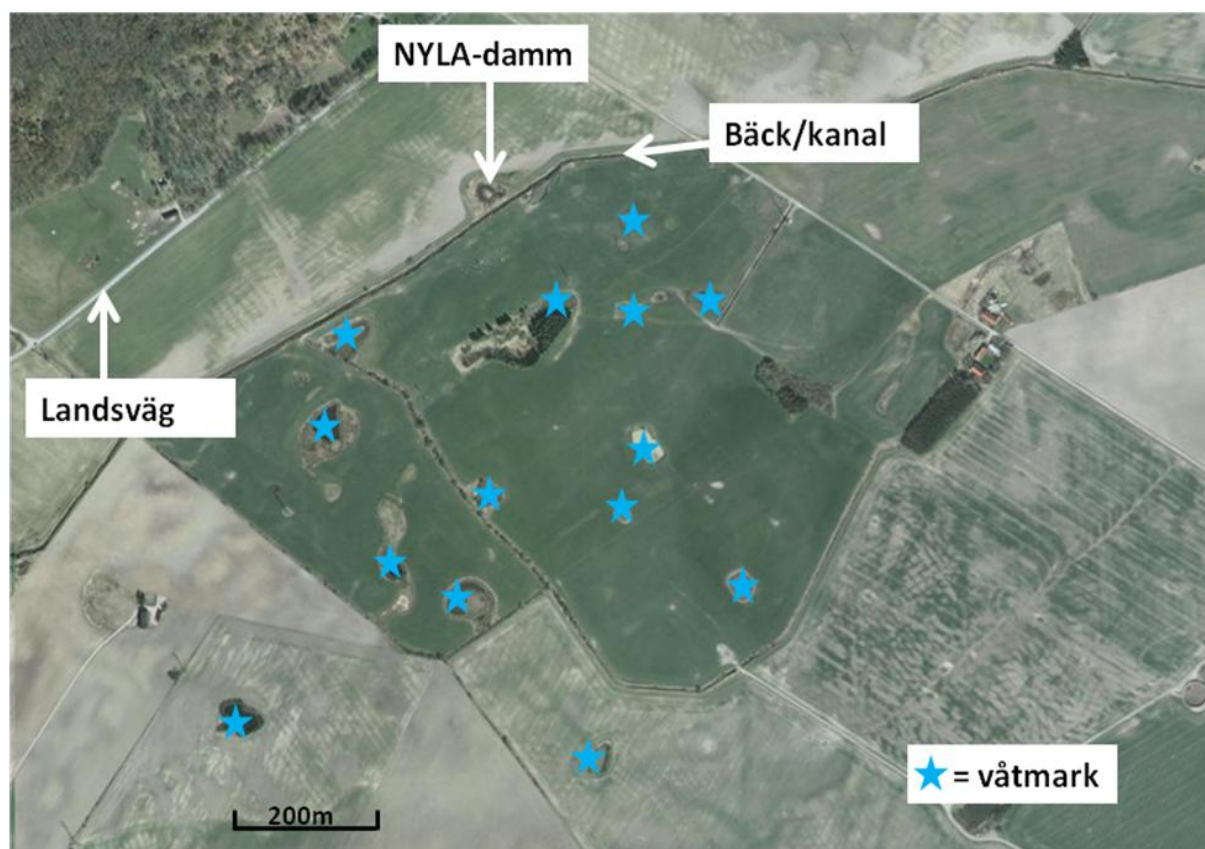
Figur 8. *Fotografi över det tilltänkta området för salamandervåtmarker. En böljande betesmark invid lövskog.*

Figur 9. *Äldre lövskog med blockrik terräng och död ved, idealisk för övervintringslokaler för större vattensalamander.*

Figur 10. En NYLA-damm anlagd i början på 90-talet. Här har ett hål grävts och massorna lagts i en ring runt dammen som blir närmast kraterformad. Så anläggs inte dammar nuförtiden. NYLA = Nya inslag i Landskapet. På håll ses de upplagda vallarna tydligt i det flacka landskapet och när man tagit sig upp på "kraterkanten" ser man ner längs de branta slänterna mellan de 3-4 m höga alarna som etablerat sig.

Figur 11. NYLA-dammens placering i förhållande till landsväg, kanal och övriga våtmarker i området